

Arkiv: FA - C81, TI - &00
JournalpostID: 17/51380
Saksbehandlar: Marit Lium
Dahlborg
Dato: 05.12.2017

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
133/2017	Kommunestyret	14.12.2017

Høringsuttalelse til ny lov om tros- og livssynssamfunn

Rådmannens forslag til vedtak:

Kommunestyret i Gjøvik gir følgende høringssvar til ny lov om tros- og livssynssamfunn:

Gjøvik kommune støtter departementets ønske om en felles og helhetlig trossamfunnslov og at Dnk gis et eget kapittel i denne nye trossamfunnsloven. (Høringsspørsmål nr. 1 og 18)

Gjøvik kommune er glad for at departementet fortsatt legger opp til en offentlig understøttelse av tros- og livssynssamfunnene. (Høringsspørsmål nr. 2)

Gjøvik kommune har forståelse for vilkårene for tilskudd som stilles og støtter disse. Gjøvik kommune vil utfordre departementet til å inkludere at tros- og livssynssamfunnenes håndtering av evt. saker der enkeltledere overtreder disse lovparagrafene vil være utslagsgivende for støtte/stans av støtte. (Høringsspørsmål nr. 15)

Gjøvik kommune ønsker at det lovreguleres at det skal være kirkelige fellesråd som også representerer de ulike sogn og at oppgavene til sogn og fellesråd avklares i lovteksten slik dagens kirkelov gjør. (Høringsspørsmål nr. 19)

Gjøvik kommune støtter at det settes en minstegrense i antall medlemmer for å kunne være støtteberettiget. Gjøvik kommune foreslår at grensen settes til 100 medlemmer over 15 år. (Høringsspørsmål nr.5,6 og 7)

Gjøvik kommune går inn for at støtten til tros og livssynssamfunnene (utenom Dnk) foretas av staten. (Høringsspørsmål nr. 9)

Gjøvik kommune støtter at den lokale kirken som hovedmodell fortsatt skal inneha gravferdsansvaret. Gjøvik kommune ser det som viktig at dette skjer via kirkelig fellesråd. Dette organet bør lovfestes og det bør ikke overlates til Kirkemøtet å bestemme hvor slik forvaltning skal ligge. (Høringsspørsmål nr. 26, 28)

Gjøvik kommune støtter Alternativ 1 med en videreføring av dagens ordning med en statlig og kommunal finansiering av Den norske kirke, og ønsker at denne støtten fortsatt skjer via kirkelige fellesråd. Det må sikres fortsatt kommunal representasjon i det lokale kirkelige fellesrådet. (høringsspørsmål nr. 24)»

Vedlegg i saken:

05.12.2017	uttalelse fra Landskonferansen
05.12.2017	Høringsnotat
05.12.2017	Spørsmål høring
05.12.2017	Høringsbrev
13.12.2017	Høring - Ny lov om tros- og livssynssamfunn
13.12.2017	Forslag til svar på Kulturdept sine konkrete spørsmål
13.12.2017	Oppsummering av innkomne svar

Kommunestyret 14.12.2017:**Behandling:**

Forslag fra Jøran Ødegaard, Pdk:

Nytt avsnitt 5: Fordi de fleste norske trossamfunn er små, og mange er knyttet til små bygder, vil en minstegrense for å være støtteberettiget fungere ekskluderende for de fleste trossamfunn. Kravet om samregistrering for å motta støtte er ingen garantist for å fange opp alle. Gjøvik kommune foreslår derfor at det ikke settes en nedre grense for støtte. (Gjelder punkt 5,6,7 og 10).

Forslag fra Torgeir Onsrud, Krf:

Følgende setning i tredje avsnitt i Rådmannens innstilling tas ut: *Gjøvik kommune vil utfordre departementet til å inkludere at tros- og livssynssamfunnenes håndtering av evt. saker der enkeltledere overtreder disse lovparagrafene vil være utslagsgivende for støtte/stans av støtte. (Høringsspørsmål nr. 15)*

Votering:

Forslaget fra Jøran Ødegaard falt med 4 stemmer.

Forslaget fra Torgeir Onsrud falt med 10 stemmer.

Innstillingen enstemmig vedtatt.

KOM- 133/2017 Vedtak:

Kommunestyret i Gjøvik gir følgende høringssvar til ny lov om tros- og livssynssamfunn:

Gjøvik kommune støtter departementets ønske om en felles og helhetlig trossamfunnslov og at Dnk gis et eget kapittel i denne nye trossamfunnsloven. (Høringsspørsmål nr. 1 og 18)

Gjøvik kommune er glad for at departementet fortsatt legger opp til en offentlig understøttelse av tros- og livssynssamfunnene. (Høringsspørsmål nr. 2)

Gjøvik kommune har forståelse for vilkårene for tilskudd som stilles og støtter disse. Gjøvik kommune vil utfordre departementet til å inkludere at tros- og livssynssamfunnenes håndtering av evt. saker der enkeltledere overtreder disse lovparagrafene vil være utslagsgivende for støtte/stans av støtte. (Høringsspørsmål nr. 15)

Gjøvik kommune ønsker at det lovreguleres at det skal være kirkelige fellesråd som også representerer de ulike sogn og at oppgavene til sogn og fellesråd avklares i lovteksten slik

dagens kirkelov gjør. (Høringsspørsmål nr. 19)

Gjøvik kommune støtter at det settes en minstegrense i antall medlemmer for å kunne være støtteberettiget. Gjøvik kommune foreslår at grensen settes til 100 medlemmer over 15 år. (Høringsspørsmål nr.5,6 og 7)

Gjøvik kommune går inn for at støtten til tros og livssynssamfunnene (utenom Dnk) foretas av staten. (Høringsspørsmål nr. 9)

Gjøvik kommune støtter at den lokale kirken som hovedmodell fortsatt skal inneha gravferdsansvaret. Gjøvik kommune ser det som viktig at dette skjer via kirkelig fellesråd. Dette organet bør lovfestes og det bør ikke overlates til Kirkemøtet å bestemme hvor slik forvaltning skal ligge.(Høringsspørsmål nr. 26, 28)

Gjøvik kommune støtter Alternativ 1 med en videreføring av dagens ordning med en statlig og kommunal finansiering av Den norske kirke, og ønsker at denne støtten fortsatt skjer via kirkelige fellesråd. Det må sikres fortsatt kommunal representasjon i det lokale kirkelige fellesrådet. (høringsspørsmål nr. 24)»

Fakta:

Bakgrunn:

Kulturdepartementet har sendt på høring et forslag som innebærer en samlet revisjon av lovgivningen for tros- og livssynssamfunnene (inkludert Den norske kirke (Dnk)) og de tilknyttede tilskuddsordningene.

Det omfattende høringsnotatet (230 sider) inkludert forslag til ny og samlet lov kan leses på www.regjeringen.no.

Høringsinstanser er offentlige myndigheter, forvaltningsinstitusjoner, Den norske kirke, tros- og livssynssamfunnene, frivillige organisasjoner, arbeidslivsorganisasjoner m.fl.

Høringsfristen er satt til 31. desember 2017.

Departementet har bedt om høringssvar på 29 konkrete spørsmål via hjemmesiden til departementet, der en skal si seg *enig/uenig* og vekte det aktuelle spørsmålet som *viktig/uviktig*. Det er ikke nødvendig til å ta stilling til alle spørsmålene. Rådmannen anbefaler at Gjøvik kommunes høringsuttalelse begrenses til å handle om noen punkter som har relevans for kommuner generelt og vår kommune spesielt. Formen på høringssvaret anbefales å dels være svar på noen av disse spørsmålene og dels en sammenhengende kommentar til disse utvalgte områdene i forslagene.

Noen hovedspørsmål i høringsnotatet

«Felles rammelov

Det viktigste hovedforslaget i høringsnotatet er å samle hele lovgivningen som regulerer tros- og livssynssamfunn i en felles og helhetlig lov (dvs. fjerne kirkeloven, trossamfunnsloven og

livssynsamfunnsloven). Den norske kirke foreslås å få et eget kapittel (3) i den nye loven. Lovreguleringen vedrørende Den norske kirke foreslås samtidig betydelig redusert (til ni lovparagrafer, mot dagens førti lovparagrafer).

Gjøvik kommune støtter departementets ønske om en felles og helhetlig trossamfunnslov og at Dnk gis et eget kapittel i denne nye trossamfunnsloven. (Høringsspørsmål nr. 1 og 18)

Det offentlige finansielle ansvar

Grunnlovens § 16 forplikter det offentlige til finansiell understøttelse av tros- og livssynssamfunn. Loven søker å organisere dette.

Prinsipielt er det Rådmannens syn at tros- og livssynsamfunnene klart har spilt og fortsatt spiller en avgjørende betydning for enkeltpersoner og for samfunnet både lokalt og nasjonalt. Den modellen vi har hatt i Norge med offentlig understøttelse av dette feltet har betydd mye og bør derfor videreføres.

Gjøvik kommune er glad for at departementet fortsatt legger opp til en offentlig understøttelse av tros- og livssynssamfunnene. (Høringsspørsmål nr. 2)

Loven og indre forhold i tros- og livssamfunnene

Skal loven kunne stille krav til tros- og livssynsamfunnene?

Lovforslaget søker å definere hva et tros- og eller livssyn er og det settes opp ulike vilkår for tilskudd. Rådmannen anser vilkårene som rimelige og knyttet til så basale rettigheter at det bør være riktig å kunne kreve at de som mottar støtte fra det offentlige holder seg innenfor dette. I den offentlige debatten blir det lett krav om stans av støtte dersom enkeltpersoner i et tros- eller livssynssamfunn utfører, oppfordrer til eller uttrykker støtte til handlinger som utgjør en alvorlig krenkelse av andres rettigheter (slik § 6 i lovforslaget uttrykker det). Rådmannen mener at departementet kunne vurdert om stans av støtte i tillegg bør basere seg på hvordan slike saker håndteres i det enkelte tros- og livssynssamfunnet. Det er ofte enkeltpersoner som trår feil og ikke hele tros- eller livssynssamfunnet. I slike tilfeller bør testen og evt. grunnlaget for støtte eller ei, være hvordan det enkelte tros- eller livssynssamfunn håndterer slike saker.

Gjøvik kommune har forståelse for vilkårene for tilskudd som stilles og støtter disse. Gjøvik kommune vil utfordre departementet til å inkludere at tros- og livssynssamfunnenes håndtering av evt. saker der enkeltledere overtreder disse lovparagrafene vil være utslagsgivende for støtte/stans av støtte. (Høringsspørsmål nr. 15)

Skal staten blande seg inn i Den norske kirkes indre organisering?

Norge har ikke lenger en statskirke. Den norske kirke er en fri folkekirke. Likevel er denne lovregulert i grunnlovens § 16 og har altså et eget kapittel i det nye lovforslaget. Det går på prinsipielt grunnlag an å hevde at kirken nå selv må vedta hvordan den skal organisere seg (inkl. organer og deres oppgave). Lovforslaget, slik som det nå foreligger, har likevel valgt å gi noen lovmessige føringer for Dnk og dens organisering. Lovforslaget har f.eks. lovbestemt at det skal være prostier (i tillegg til sokn, bispedømmer og kirkemøte), loven omtaler prest, prost og biskop, men ikke andre stillingskategorier i kirken. Lovutkastet legger dermed føringer på indrekirkelige saker på noen områder.

Rådmannens vurdering er at lovforslaget kan gi en stor ubalanse mellom de ulike elementene i kirkeordningen, at lovforslaget enten må tømmes helt for slike føringer (og bli enda mer en rammelov) eller så bør lovforslaget fylles med noen flere utfyllende avsnitt i enkelte lovparagrafer. Rådmannen vil hevde denne ubalansen blir spesielt tydelig i det som sies om kirkelige fellesråd. Da

dagens kirkelov fra 1996 ble vedtatt ble fellesrådene introdusert som et lovbestemt organ på kommunalt nivå etter press fra kirkelig lokalplan og fra kommunene. Fellesrådene fikk arbeidsgiveransvar for alle kirkelige ansatte på lokalplan (dog ikke sokneprestene), ansvar for kirkebyggene, gravferdsforvaltningen og kontakt med kommunene knyttet til budsjett/økonomi på vegne av soknene (kirkeloven § 14 og 15). Erfaringene etter nærmere 20 år med lovpålagte kirkelige fellesråd er at disse organene har fungert svært godt og fått gjennomført de oppgaver som er pålagt i henhold til loven.

Kirken har mangehundreårig tradisjon i Norge der det har vært en todeling mellom et lokalt ansvar for bla. kirkebygg og kongelig/statlig ansvar for å sende og etterhvert lønne prestene. Dette har sikret en lokal innflytelse og eierskap som det etter Rådmannens syn vil være viktig at loven sikrer også i fortsettelsen.

Gjøvik kommune ønsker at det lovreguleres at det skal være kirkelige fellesråd som også representerer de ulike sogn og at oppgavene til sogn og fellesråd avklares i lovteksten slik dagens kirkelov gjør.
(Høringsspørsmål nr. 19)

Noen konkrete innspill til lovforslaget:

Krav om 500 medlemmer som har fylt 15 år for å være for å være støtteberettiget.

Lovforslaget stiller strengere krav en dagens lovgivning og krever at det må være mer enn 500 medlemmer, som er mer enn 15 år, for at tros- eller livssynssamfunnet skal være berettiget til støtte. Det åpnes opp for sammenslutninger av samfunn kan søkes felles (dersom de hver for seg er under grensen på 500). I enkelte kommuner finnes det nok eksempler på trossamfunn som er blitt etablert de senere år som gjennom med en ny lov ikke ville fått støtte alene. Dette er trossamfunn som har trengt tid på å finne frem til egen identitet og tilhørighet. *Det er ikke alle tros- og livssynssamfunn som har mulighet for å komme seg inn under en felles paraply.* Rådmannen har forståelse for at det må settes ett minstekrav for medlemskap, men det er utfordrende for likhetsprinsippet og religionsfrihetsprinsippet dersom tallet blir sett for høyt. I Ståsett utvalget (NOU 2013:1 "Det livssynssyns åpne samfunn") var dette tallet satt til 100 (et mindretall i utvalget ville helt ned til 10).

Gjøvik kommune støtter at det settes en minstegrense i antall medlemmer for å kunne være støtteberettiget. Gjøvik kommune foreslår at grensen settes til 100 medlemmer over 15 år.
(Høringsspørsmål nr.5,6 og 7)

Statlig eller kommunal støtte til tros- og livssynssamfunnene.

Tilskuddsordningen til andre tros og livssynssamfunn (uten om Dnk) foreslås i sin helhet finansiert over statsbudsjettet. Idag er dette delt mellom stat og kommune. Kommunen gir tilskudd til de tros- og livssynssamfunnene som innbyggere i den enkelte kommune er med i, basert på beløpet som gis til kirkelig fellesråd (der en trekker ut det beløp som går til gravferdssektor) delt på antall medlemmer i Dnk i kommunen. Kommunens rolle har praktisk talt kun vært en utbetalingsinstans. De administrative kostnadene til dette er betydelige, når vi ser dette på nasjonalt nivå. Statlig overtakelse av denne ordningen vil innebære en forenkling og en mer oversiktlig ordning, som også blir lettere å kunne følge opp og kontrollere.

Gjøvik kommune går inn for at støtten til tros og livssynssamfunnene (utenom Dnk) foretas av staten.
(Høringsspørsmål nr. 9)

Gravferdsfeltet

Departementet foreslår at kirken som hovedmodell fortsatt skal inneha gravferdsansvaret. Rådmannen støtter en slik videreføring, men mener samtidig at dette bør innebære at kirkelige fellesråd må lovfestes. Tilliten til dagens ordning er for en stor del knyttet til den kompetanse og profesjonalitet kirkelig fellesråd har bygget opp. Å skape usikkerhet omkring fellesrådene formelle

status og mandat, vil etter rådmannens vurdering kunne bidra til å svekke legitimiteten til den lokale kirkes ansvar på dette feltet.

Rådmannen ser det som naturlig at de enkelte fylkesmenn overtar ansvaret som i dag ligger hos bispedømmerådene når det gjelder gravferdsfeltet. Rådmannen tenker at dette vil sikre at tros- eller livssynsmessige klagesaker ikke får en slagside ved at både kirkelig fellesråd og bispedømme tilhører samme trossamfunn.

Gjøvik kommune støtter at den lokale kirken som hovedmodell fortsatt skal inneha gravferdsansvaret. Gjøvik kommune ser det som viktig at dette skjer via kirkelig fellesråd. Dette organet bør lovfestes og det bør ikke overlates til Kirkemøtet å bestemme hvor slik forvaltning skal ligge. (Høringsspørsmål nr. 26, 28)

Finansiering av Den norske kirke

Lovforslaget legger fram to alternativer til finansiering av Den norske kirke. Alternativ 1 er en videreføring av dagens modell med både statlig og kommunal finansiering. Alternativ 2 er en modell der alt finansieringsansvar legges til staten. Her vil hele den offentlige finansieringen komme som en samlet ramme, som så skal fordeles videre av Kirkemøtet.

Både Kirkemøtet og et stort flertall av menighetsråd og fellesråd har tidligere uttalt et ønske om å videreføre dagens ordning med både statlig og kommunal finansiering. Fra et kommunalt perspektiv vil det neppe bety noen økonomisk fordel om staten overtar finansieringen. Staten vil antakelig redusere overføringene til kommunene tilsvarende det de tidligere har gitt i støtte til Den norske kirke.

Dagens ordning med kommunal finansiering gir mye god samhandling og lokal tilhørighet mellom kirke og kommune. *Ordningen fremmer samarbeid og gir lokale gode løsninger ofte nedfelt i avtale om tjenesteyting.*

Videre krever ordningen med kommunal finansiering minimalt med kirkelige byråkrati. Ved en statlig finansiering må det bygges ut et mye større sentralkirkelig byråkrati som notatet fra departementet gjør rede for. Når det ikke legges opp til økt bevilgning vil dette medføre at lokalkirkene trolig får mindre ressurser enn i dag.

Kommunen har gjennom bevilgninger i budsjettet og medbestemmelse i fellesrådet kunnet være med i en lokal styring av hvordan for eksempel kirkebyggene og kirkegårdene har blitt vedlikeholdt og driftet. Kirkebyggene er ofte sentrale bygg om viktige områder i lokalsamfunnet, som det etter rådmannens vurdering er viktig at lokaldemokratiet bestemmer over.

Rådmannen antar at med kun statlig finansiering vil det likevel bli et sterkt press fra lokal (kirkelig) hold på å yte kommunal støtte til for eksempel kirkebygg dersom en skulle få for lite statlig finansiering av kirken. Det blir vanskelig for kommunen og ikke støtte for eksempel renovering eller maling av lokale kirker, dersom de statlige midlene ikke tilsier at bygget blir malt på ennå et ukjent antall år. Det lokale eierskap, og følte eierskap over kirken og kirkens bygg tilsier at en viderefører dagens ordning.

En videreføring av dagens finansieringsordning der kommunen bidrar aktivt i understøttelsen vil være en viktig garanti for folkekirkens fremtid og for at kirken fortsatt skal være en positiv samfunnsaktør. *En lokal finansiering garanterer i større grad for en lokal kirke.* I et slikt perspektiv blir også det viktig at Kirkelig fellesråd med lokal forankring, med representasjon fra soknene og fra kommunen (e) blir et lovfestet organ.

Gjøvik kommune støtter Alternativ 1 med en videreføring av dagens ordning med en statlig og kommunal finansiering av Den norske kirke, og ønsker at denne støtten fortsatt skjer via kirkelige fellesråd. Det må sikres fortsatt kommunal representasjon i det lokale kirkelige fellesrådet.

(høringsspørsmål nr. 24)»

Egenvurdering:

Landskonferansen for kirkeverger har laget et utkast til et kommunalt høringssvar. Rådmannen har valgt å legge frem dette i sin helhet. Utkastet til høringssvar gir en kortfattet og grei oversikt over områder i den nye loven som berører kommunens nåværende og mulige fremtidige ansvar. Gravferdsoppgaver og vedlikehold av kirkebyggene er viktige kommunale oppgaver som løses av fellesrådene. Kommunens muligheter for påvirkning av disse oppgavene avhenger av den indre organiseringen av den norske kirke. Om finansieringen skal være todelt som i dag eller overføres til staten i sin helhet vil også få konsekvenser for kommunens mulighet og ønske om å ta vare på byggene. Den «lokaldemokratiske» oppbyggingen som er innenfor kirken i dag påvirker antakelig både innbyggernes og kommunenes interesse og eierskap for innhold og bygninger.

Konsekvens for folkehelse:

Ingen direkte konsekvenser for folkehelse av å avgi høringsuttalelse